

Türkiye Cumhuriyeti ile Çekoslovakya Cumhuriyeti arasında münakit ikamet mukavelesinin tasdikına mütedair kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm: 12 kânunusani 1928 - Sayı : 786)

No.
1192

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cumhuriyeti ile Çekoslovakya Cumhuriyeti arasında 1927 senesi mayısın otuz birinci günü Ankarada akit ve imza olunan ikamet mukavelesinin kabul ve tasdik olunmuştur.

İKİNCİ MADDE — İşbu mukavelesinin icrayı ahkâmına İera Vekilleri Heyeti memurdur.

5 kânunusani 1928

TÜRKİYE VE ÇEKOSLOVAK CÜMHURİYETLERİ ARASINDA MÜNAKİT İKAMET MUKAVELESİNİN TASDİKINA MÜTEDAİR KANUN

Bir taraftan

Türkiye Cumhuriyeti Reisi,

Ve diğer taraftan

Çekoslovak Cumhuriyeti Reisi,

Türk tebaasının Çekoslovakya'da ve Çekoslovak tebaasının Türkiye'de ikamet şartlarını tanzim etmek arzusuyla mütehassis olarak, Türkiye ve Çekoslovakya arasında münakit 11 teşrinievvel 1924 tarihli muhadenet muahedenamesine tevfiikan, bir mukavelename ayktine karar vermişler ve bu hususta muvafak olmak üzere,

Türkiye Cumhuriyeti Reisi

Sabık Ticaret vekili, Gazi Antep Mebusu Ali Cenani Bey ile Hariciye vekâleti Müsteşarı Ali Şevki Beyi;

Ve Çekoslovak Cumhuriyeti Reisi,

Çekoslovak Cumhuriyetinin murahhası fevkalâdesi ve Ankara Elçisi Müsyü Milos Kobri; tayin eylemişler ve müşarileyhim, usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini badet-teati ahkâmı atıyeyi kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

Tarafeyn akideynden her birinin tebaası diğerinin ülkesinde ikamet ve mekseylemek hakkını haiz olacaklar ve binaenaleyh memlekette meri kanunlar, nizamlar ve emirlere tevfiiki hareket ederek serbestçe gidip gelebilecek ve seyrüsefer edebileceklerdir.

Şurası mukarrerdir ki işbu mukavelename ahkâmı tarafeyni akideynden her birinin kendi memleketi dahiline muhacerete serbestçe müsaade veya bunu menetmek hakkına halel iras etmez.

Madde — 2

Tarafeyni akideynden her biri kendi ülkesinde tarafı diğer tebaasının, şahsa ait tedbirler ile gerek bir mahkeme hükmü neticesinde ve gerek zabıtai ahlâkiye, zabıtai sıhhiye veya teseül hakkındaki ka-

nunlar veya nizamnamelere mucibince ve gerekse devletin dahilî ve haricî emniyetine müteallik esbaptan naşi, ikamet veya mekseylemelerini menetmek ve bunları bu esbaba binaen tart ve ihraç eylemek hakkını muhafaza eder.

Tarafı diğer, tart ve ihraç edilen tebaasını ve bunların efradı ailesini, salâhiyettar şebender tarafından tabiiyetleri tasdik edilmiş olduğu takdirde, her zaman yeniden kabul eylemeği deruhde eder.

Tart ve ihraç edilen eşhasın, tardeden taraf hududuna veya irkâp limanına kadar nakilleri işbu taraf uhdesindedir.

Madde — 3

Tarafeyni akideynden her birinin tebaası tarafı diğer ülkesinde, kavanini müteallikası ile muayyen olan hususat müstesna olmak üzere, her nevi emvali menkule ve gayri menkuleyi memleket kanunlar ve nizamnamelerine tefviki hareket ederek iktisap, temellük ve ferağ etmek hakkını, en ziyade mazharı müsaade millet tebaasıyla aynı şerait dahilindehaiz olacaklardır. Tebaai mezkûre, aynı şerait dahilinde, bu emvali iştırâ, bey, hibe, ferağ akti nikâh, vasiyet bilâ vasiyet tovarüs suretleriyle veya suveri sairenin kâffesile tasarruf edebilirler.

Salifüzzikir hususatın hiç birisinde tebaai mezkûre mahallî tebaa için vaz edilmiş veya edilecek olanlardan başka veya daha yüksek harç, rüsum veya vergiye, her ne nam tahtında olursa olsun tabi tutulmıyacaklardır.

Madde — 4

Tarafeyni akideynden her birinin tebaası, en ziyade mazharı müsaade millet tebaasıyla aynı şerait tahtında diğer taraf ülkesinde kavanin ve nizamatı memlekete tefviki hareket ederek icrası tebaai mahalliyeye hasredilmemiş veya edilmeyecek olan her nevi sanayi ve ticareti icra ve kâffei hırfet ve her hengi bir mesleke intisap eylemek hakkını haiz olacaklardır.

Madde — 5

Tarafeyni âkideynden her birinin tebaası tarafı diğer ülkesinde meks ve ikamet ve kezalik işbu ülkede her türlü ticaret, sanayi veya hırfet ve mesleki icra için tebaai mahalliyeden istifa olunanlardan başka veya daha yüksek her ne mahiyette olursa olsun hiç bir vergi, resim veya harç tesviye etmiyeceklerdir.

Tarafeyni akideynden her birinin tebaası taraf diğer ülkesinde şahısları, malları, hukuk ve menfaatleri ve emvali mezkûreyi iktisap ve temellük ve bunlardan intifa ve kezalik bunların ferağ, intikal ve tovarüsü hususlarında tebaai mahalliyeye tahmil edilebilecek olanlardan başka ve daha yüksek hiç bir harç, resim veya bilvasıta yahut bilâ vasıta vergiye tabi tutulmıyacaklardır.

Tebaai mezkûre mallarının beyinden mütevellit esmanı ve aynen mallarını, memlekette meri ahkâmı kanunienin kuyudu tahtında serbestçe ihraç etmeğe bilhassa mezun olacaklar ve bu hususta tebaai mahalliyenin tediye edeceğinden daha fazla tekâlif, rüsum ve aidata eenebi sıfatile tabi tutulmıyacaklardır.

Madde — 6

Tarafeyni akideynden birinin tebaası diğerinin ülkesinde, gerek berrî, bahrî veya havaî ordularda, gerekse millî muhafız veya milis kıtaatında, hiç bir hizmeti askeriye ile mükellef olmıyacakları gibi hizmeti askeriyenin yerine kaim olan hiç bir mecburiyet veya teklife dahi tabi tutulmıyacaklardır.

Bunlar, tebaai mahalliyeye kanunen tahmil edileceklerden maada mükellefiyat ve istimvalâtı askeriyeye tabi olmıyacaklardır.

Tarafeyni akideynden her birinin tebaasının tarafı diğer ülkesindeki emvali, ancak menafii umumiye müteallik esbabı kanuniye dolayısıyla ve tebaai mahalliye ile müsavi surette muamele görerek istimlak olunabilecektir.

Merkezi idaresi tarafeyn akideynden birinin ülkesinde bulunan ve memleketi mezkûre kavanini mucibince orada teessüs etmiş olan ticari şirketler « sınaî, malî şirketlerle sigorta, muvasalat ve nakliyat şirketleri de dahildir» tarafı diğer ülkesinde kanunî tanınacaklar ve işbu memlekette gerek ikamei dava ve gerek def'i dava için huzuru mehakimede isbati vücut ile mürafea edilebileceklerdir.

Mezkûr şirketlerin diğer taraf âkit ülkesinde icrayı faaliyetine cevaz keyfiyeti işbu ülkede meri olan veya olacak bulunan kavanin ve ahkâm ile tanzim kılacaktır.

Balâdaki ikinci fıkra mucibince işliyen mezkûr şirketler tarafı diğer ülkesinde sınaî veya ticari işlerinin icrası için millî şirketlerden eibayet edilenlerden ne başka ve ne daha yüksek tekalif ve rüsum tesviye etmiyeceklerdir.

Bu şirketler, mütakabiliyet şartile ve kavanini memlekete tebaiyet ederek, her nevi emvali menkuleyi ve kezaik şirketin işlemesine muktazi emvali gayri menkuleyi iktisap edebileceklerdir; bu takdirde iktisap keyfiyeti, şirketin esas gayesi olmamak mukarrerdir.

Şu cihet derkârdır ki yukarıda zikrolunan ahkâm, tarafeyni akideynden birinin ülkesinde herhangi bir eenebi şirketin tabi olduğu veya olabileceği kayıt ve kabul harçlarına hâlel iras etmez.

Tarafeyni akideynden her birinin tebaası diğerinin ülkesinde şahıslarının ve mallarının himayei kanuniye ve adliyesine müteallik kâffe hususatta aynile tebaai mahalliye muamelesinden müstefit olacaklardır.

Binaenaleyh, mehakime serbestçe ve kolaylıkla müracaat ederek, aynile tebaai mahalliyeye ait serait altında hakkı mürafaalarını istimal edebileceklerdir. Şu kayitle ki masarifi muhakemeyi müemmen kefalet akçesine ve meccanî müzaheretü adliye, e müteallik olan ahkâm, bu mesailin iki memleket arasında aktebilecek bir mukavelei mahsusâ ile tanzimine kadar, kavanini mahalliye ile hal ve hasmedilecektir.

Şu cihet takarrür etmiştir ki tarafeyni akideynden hiç biri diğer taraf âkit tebaa ve şirketlerine kendisince bahşedilmiş olanlardan başka veya daha vasi hukuku kendi tebaa ve şirketleri lehinde talep etmek için işbu mukavelenamede zikrolunan en ziyade mazharı müsaade millet kaydinden münbais menfaati medarı ihticâç tutamayacaktır.

İşbu mukavelename, nüsahi musaddakasının teatisi tarihinden bir ay sonra mevkiî meriyete girecek ve üç sene müddeti haiz olacaktır.

Mezkûr devrenin hitamından lâakal altı ay evvel mukavelename tarafeyni âkideynden biri veya diğeri tarafından feshedilmediği takdirde, fesholununcuya kadar muteber kalacaktır. Ancak işbu fesh, altı aylık bir mühletin hitamından sonra hükmünü ıera edebilir.

İşbu mukavelename tasdik edilecek ve nüsahi musaddakası mümkün olduğu kadar süratle Pragda teati kılacaktır.

Tasdikan ilmakal tarafeyn murahhasları işbu mukavelenameyi imza ve tahtim eylediler.

Ankarada iki nüsha olmak üzere 31 mart 1927 tarihinde tanzim kılınmıştır.

İMZA MAZBATASI.

İşbu mukavelemeye vaz'ı imza olunduğu esnada Çekoslovak hükûmeti murahtası hükûmeti metbuası namına beyan eder ki: işbu mukavelemenin dördüncü maddesinde mezkûr en ziyade mazharı müsaade millet kaydinden münbais menfaat Lozanda 24 temmuz 1923 tarihinde münakit ikamet mukavelemesinin dördüncü maddesi mucibince muahedei mezkûreyi imzalanmış olan devletler tebaasına Türkiye tarafından tanınmış olan hukuku müktesebeye riayet hususatinde Çekoslovak tebaası lehinde iddiayı metalip için mahhilihtiyağ olmayacaktır.

İşbu mazbata bu gün imzalanmış olan mukavelemenin cüzülâyenfeki olup onunla aynı zamanda mevkii meriyete girecektir.

<i>Cümhuriyet Riyasetine tebliği</i>	:	5 - 1 - 1928 tarih ve 1/52 numaralı tezkere ile
<i>Berayı neşir ve ilân kanununun Başvekâlete tebliğ edildiğini müş'ir Cümhuriyet Riyasetinden mevrat tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	7 - 1 - 1928 ve 4/12
<i>Müzakeratı ihtiva eden zabıt ceridelerinin cilt ve sayfası</i>	:	Cilt Sayfa 1 138,166,168,242 2 5:6,7,8:10
<i>İşbu kanununun alâkadar olduğu diğer kanunların numarası</i>	:	614